Feedbackcultuur

Hoe creëer je een feedbackcultuur op school?

Karel de Grote Hogeschool

Geert Speltincx
Stijn Vanhoof
www.feedbackindeklas.be
www.facebook.com/feedbackindeklas

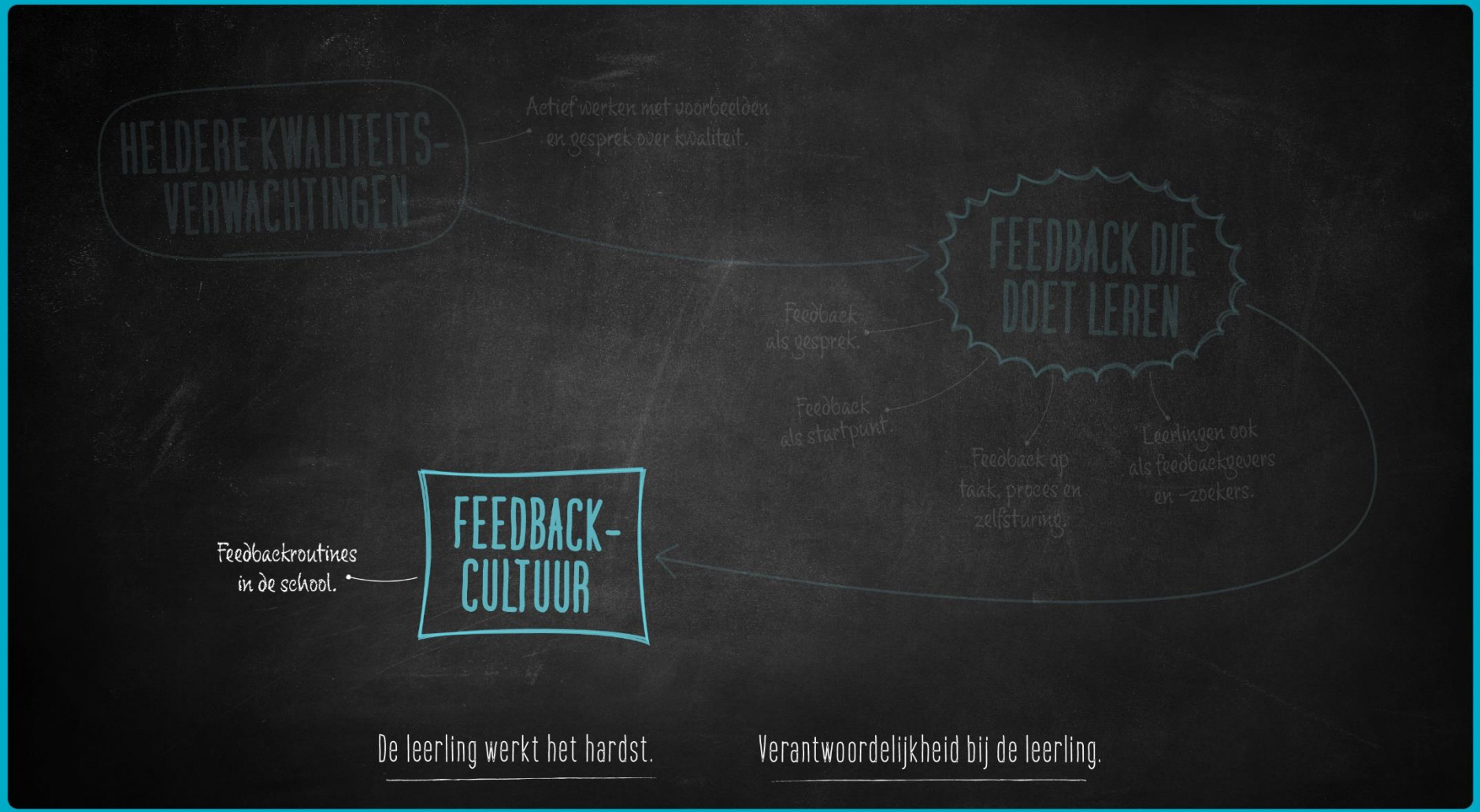
HELDERE KWALITEITS-VERWACHTINGEN
Actief werken met voorbeelden en gesprek over kwaliteit.
FEEDBACK DIE DOET LEREN
Feedback als gesprek.
Feedback als startpunt.
Feedback op taak, proces en zelfsturing.
Leerlingen ook als feedbackgevers en -zoekers.
FEEDBACK-CULTUUR
Feedbackroutines in de school.
De leerling werkt het hardst.
Verantwoordelijkheid bij de leerling.

1. Waarom feedbackcultuur?
2. Wat is feedbackcultuur?
3. Hoe creëer je een feedbackcultuur?
   - Routines
   - Kwaliteitsbesef
   - Professionalisering
   - Opvolgen en blijven verbeteren

HELDERE KWALITEITS-VERWACHTINGEN

Feedback op taak, proces en zelfsturing.

als feedbackgevers en -zoekers.

Feedbackroutines in de school.

FEEDBACK-CULTUUR

De leerling werkt het hardst.

Verantwoordelijkheid bij de leerling.

Waarom feedbackcultuur?

HELDERE KWALIT
VERWACHTING
Actief werken met
voorbeelden en gespre
over kwaliteit.
Geert

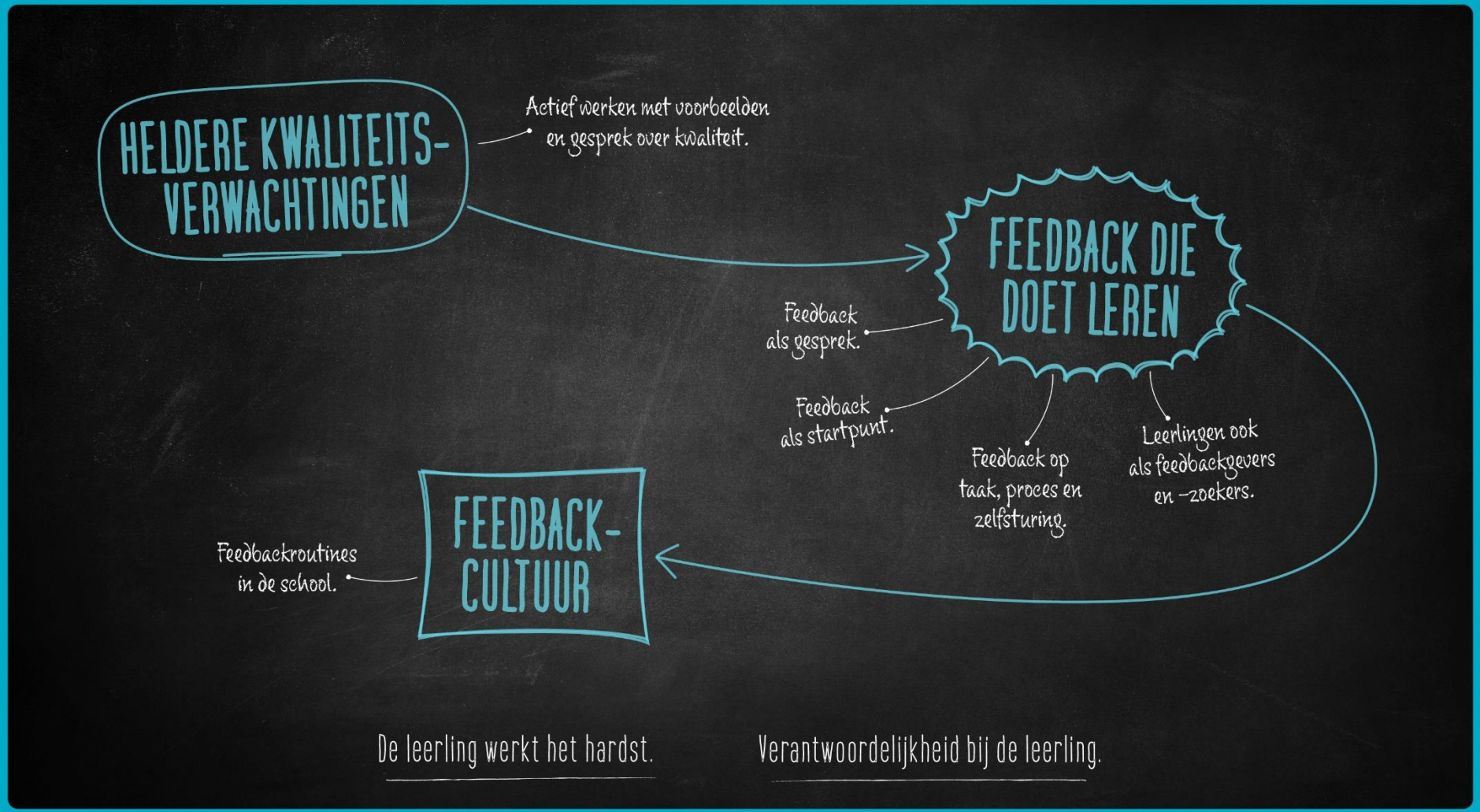
HELDERE KWALITEITS-VERWACHTINGEN
Actief werken met voorbeelden en gesprek over kwaliteit.
FEEDBACK DIE DOET LEREN
Feedback als gesprek.
Feedback als startpunt.
Feedback op taak, proces en zelfsturing.
Leerlingen ook als feedbackgevers en -zoekers.
FEEDBACK-CULTUUR
Feedbackroutines in de school.
De leerling werkt het hardst.
Verantwoordelijkheid bij de leerling.

Zorg dat je leerlingen meer werk hebben met feedback dan jezelf.
Bv. Leerlingen na klassikale feedback laten aangeven hoe ze hun opdracht zullen aanpassen.
HELDERE KWALIT
VERWACHTING
Actief werken met
voorbeelden en gespre
over kwaliteit.

De leerlingen: “Hé? Waarom zo? Is het niet jouw job om te verbeteren? En je collega geeft wel detailfeedback.”
HELDERE KWALIT
VERWACHTING
Actief werken met
voorbeelden en gespre
over kwaliteit.

Waarom feedbackcultuur?

- Leerling
- Leraar
- Directie

Waarom feedbackcultuur?

- Leerling
- Leraar
- Directie

Wat verstaan we eronder?

Verstaan we er allemaal hetzelfde onder?

Zien we dit dan ook in de lespraktijken?

Wat is feedbackcultuur?

2

KdG
Karel de Grote
Hogeschool

Schoolcultuur (in duo)

- Zoek 1 sprekend moment waarop een aspect van jouw schoolcultuur mooi tot uiting kwam. Een moment waar je fier op bent, bij voorkeur met een link naar feedback.
- Beschrijf zo gedetailleerd mogelijk aan je buur
  - Waar? Wanneer? Wat? Wie?
  - Wat maakte van dit moment zo’n positieve ervaring?

Waarop heeft de schoolcultuur een invloed?

Karel de Grote Hogeschool

Peterson & Deal, 2002

Wat is schoolcultuur?

- Ongeschreven regels en assumpties
- Gedeeld beeld over missie en visie
- Normen en waarden
- Gewoontes, routines, rituelen en tradities

⇒De manier waarop we de dingen hier doen

⇒Externe blik

Peterson & Deal, 2002

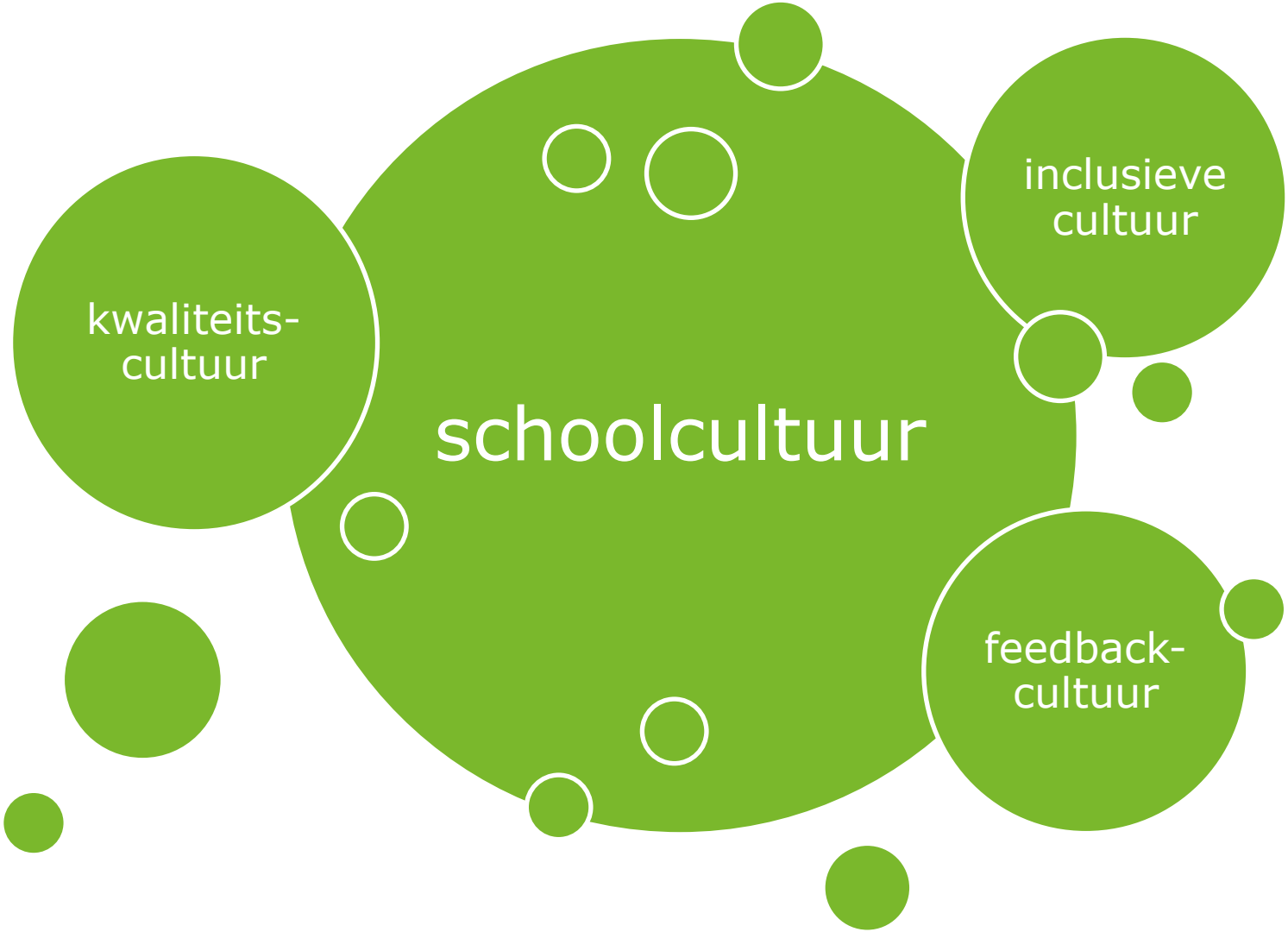

KdG
Karel de Grote
Hogeschool

Wat is feedbackcultuur?

- Ideale omstandigheden voor (het leren uit) feedback

=> feedback-vriendelijke cultuur

Bennett, 2017; Baker e.a., 2013

Feedbackcultuur bij leerlingen: enkele voorbeelden

- Elk jaar werken we in één vak aan een aspect van feedbackgeletterdheid (feedback geven en ontvangen, omgaan met emoties,…).
  - Het bouwt altijd verder op het vorige.
  - Elke collega beheerst deze aspecten.
- We maken een duidelijk onderscheid tussen feedback (leren centraal) en evaluatie (beoordelen centraal). Leerlingen weten dit.
- We werken zo veel mogelijk met twee versies, met tussentijds één van de werkvormen voor vluchtige feedback.
- Bij grotere taken moeten leerlingen ook zelf op zoek naar feedback.

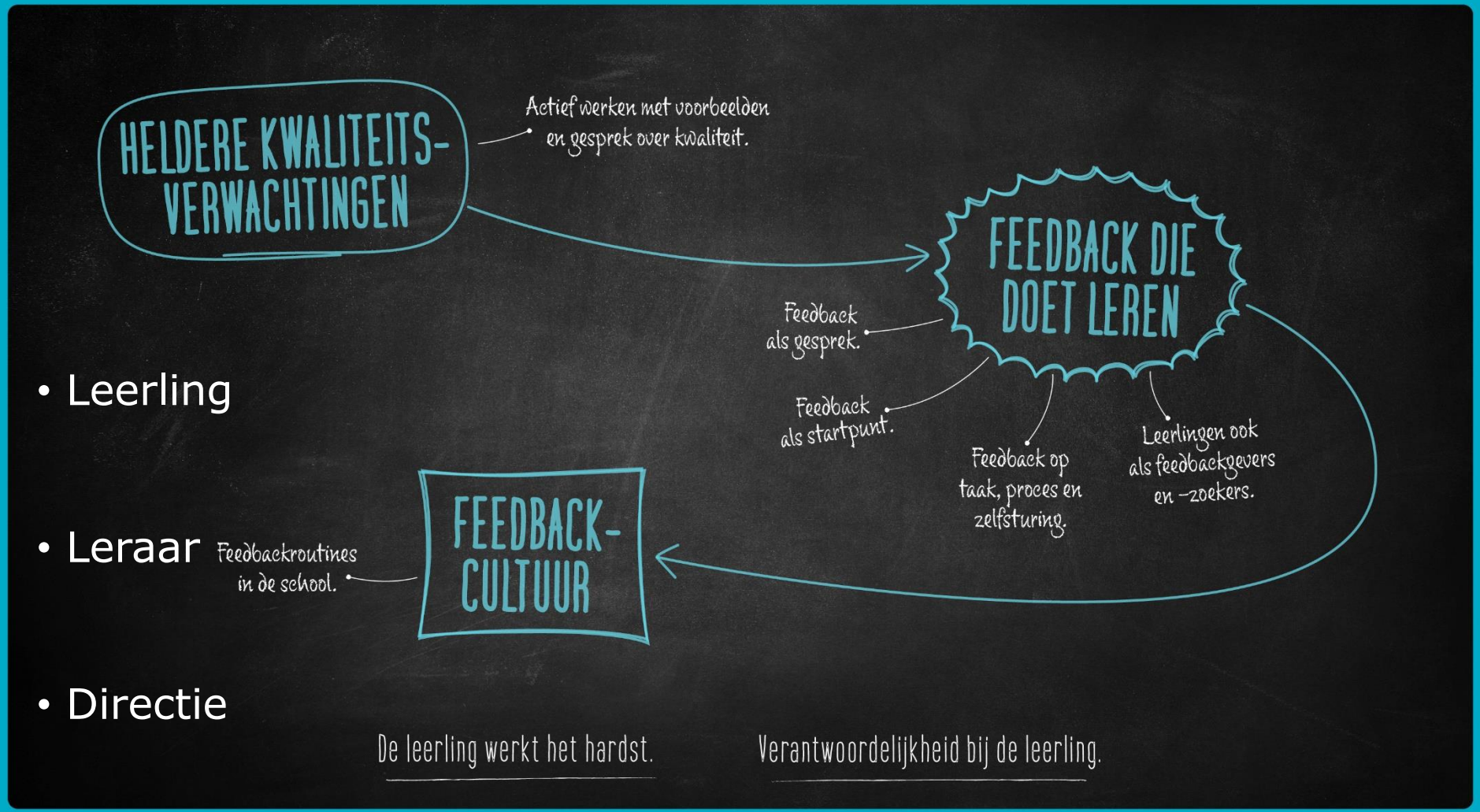

- Leerling
- Leraar
- Directie

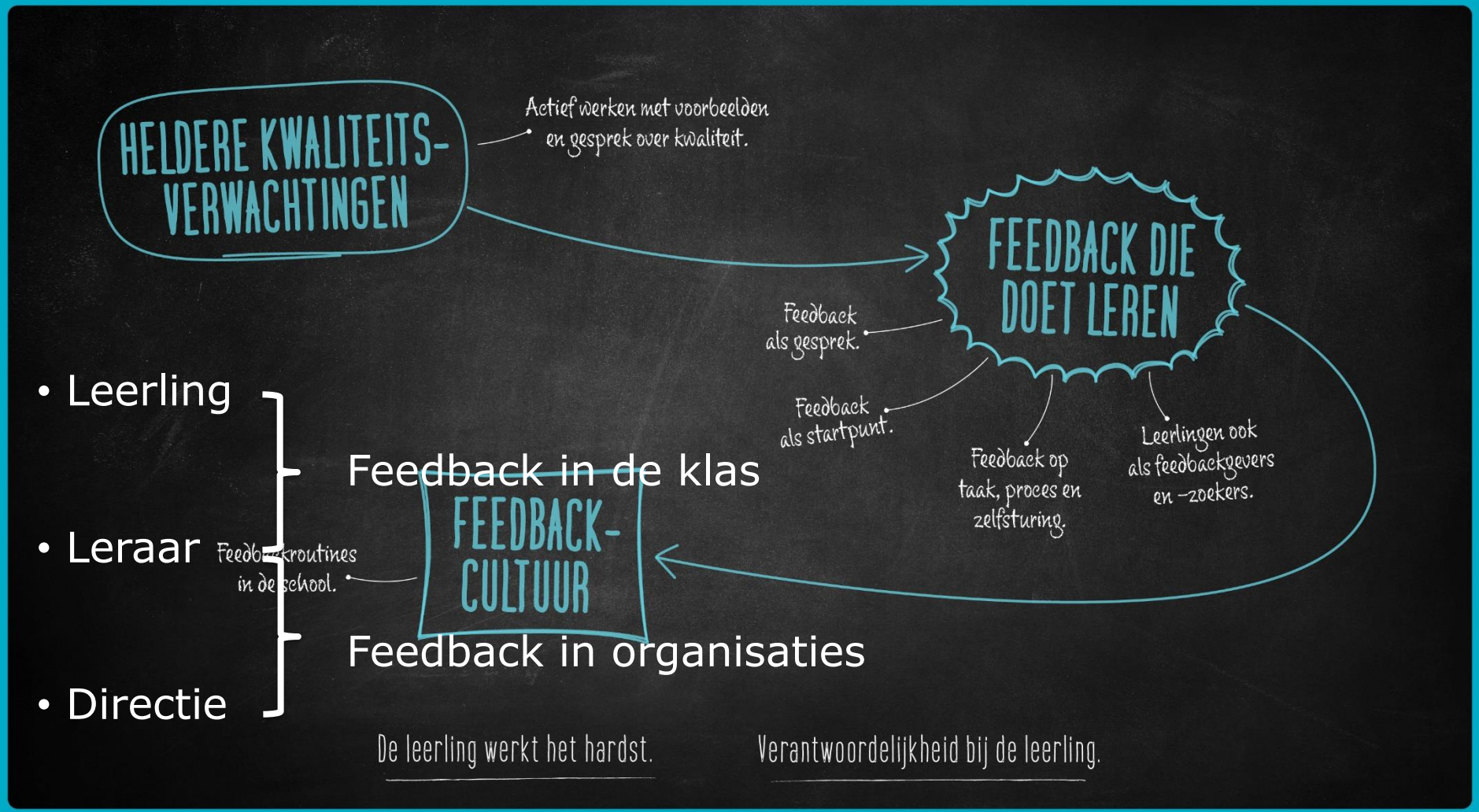
HELDERE KWALITEITS-VERWACHTINGEN
Actief werken met voorbeelden en gesprek over kwaliteit.
FEEDBACK DIE DOET LEREN
Feedback als gesprek.
Feedback als startpunt.
Feedback op taak, proces en zelfsturing.
Leerlingen ook als feedbackgevers en -zoekers.
• Leerling
Feedback in de klas
• Leraar
Feedbackroutines in de school.
FEEDBACK-CULTUUR
Feedback in organisaties
• Directie
De leerling werkt het hardst.
Verantwoordelijkheid bij de leerling.

Feedback in organisaties

- 3 grote reviews
  - 1985: 69 onderzoeken over feedback (1978-1984)
  - 2001: 43 onderzoeken over feedback (1985-1998)
  - 2020: 71 onderzoeken over feedback (1998-2018)

Sleiman, Sigurjonsdottir, Elnes, Gage & Gravina, 2020; Alvero, Bucklin & Austin, 2001; Balcazar, Hopkins & Suarez, 1985

Feedback in organisaties

- Feedback leidt niet consequent tot verbetering

- Grootste effect
  - In combinatie met goal setting (heldere verwachtingen)
  - Medium: combinatie geschreven, gesproken en grafiek/tabel
  - Frequentie: wekelijks/na elke observatie

Sleiman, Sigurjonsdottir, Elnes, Gage & Gravina, 2020

Feedback in organisaties

- Klassieke invulling van feedback (!)
  - Feedback is **informatie** over prestaties die het voor de persoon mogelijk maakt om zijn/haar gedrag te veranderen

- Onze definitie
  - Feedback is een **proces** waarin leerlingen informatie van verschillende bronnen over hun prestaties interpreteren en gebruiken om de kwaliteit van hun werk of hun leerstrategieën te verbeteren

Winstone, Boud, Dawson & Heron, 2021; Sleiman, Sigurjonsdottir, Elnes, Gage & Gravina, 2020

2 feedbackculturen

Feedback als informatie

- Focus op overdracht
- Meer uitschrijven
- Verwachte niveau omschrijven
- Niveau als vastgelegd gegeven
- Volgen van procedure en voorschrift

Feedback als proces

- Heldere verwachtingen via voorbeelden en gesprek.
- Feedback als startpunt
- Feedback als gesprek
- Leerlingen ook als feedbackgevers en -zoekers
- Leerlingen werken het hardst. Actieve betrokkenheid en verantwoordelijkheid.

Winstone & Boud, 2019; Bloxham, Boyd & Orr, 2011

Hoe creëer je een feedbackcultuur op school?

Hoe creëer je een feedbackcultuur?

Routines als bouwstenen **Feedbackgeletterdheid**

Ontwerpen
- Neuzen in 1 richting, bv. **kwaliteitsbesef**
- Expertise opbouwen, bv. **professionalisering**
- Plan van aanpak

Bouwen
- Realiseren
- Leerlingen zien en voelen verandering

Behouden
- **Opvolgen en blijven verbeteren**
- Feedbackzoekers

KdG
Karel de Grote Hogeschool

Vanhoof & Speltincx, 2021

Hoe creëer je een feedbackcultuur?

Routines als bouwstenen **Feedbackgeletterdheid**

Ontwerpen
- Neuzen in 1 richting, bv. **kwaliteitsbesef**
- Expertise opbouwen, bv. **professionalisering**
- Plan van aanpak

Bouwen
- Realiseren
- Leerlingen zien en voelen verandering

Behouden
- **Opvolgen en blijven verbeteren**
- Feedbackzoekers

KdG
Karel de Grote Hogeschool

Vanhoof & Speltincx, 2021

Feedbackcultuur

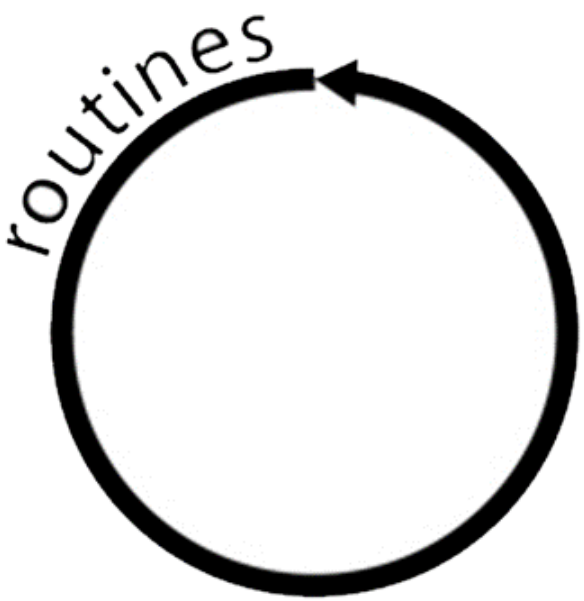

Routines

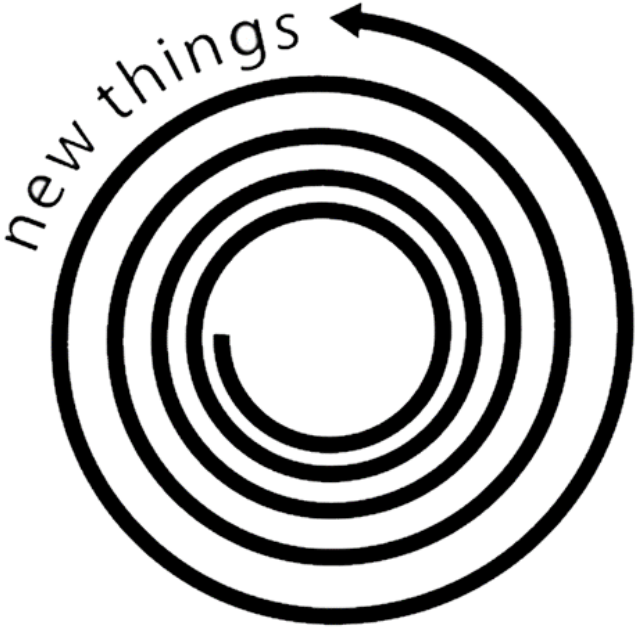

Feedbackgeletterdheid

Routines

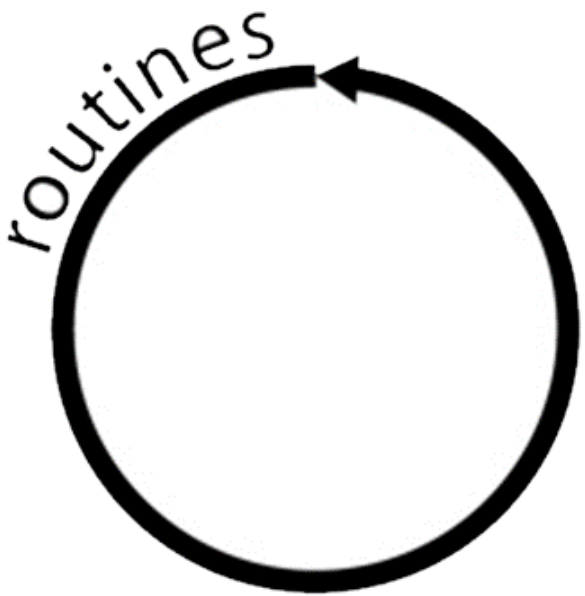

- Roken
- Chips eten
- Laat naar bed
- Nagelbijten
- Uitstelgedrag

Routines

Routines

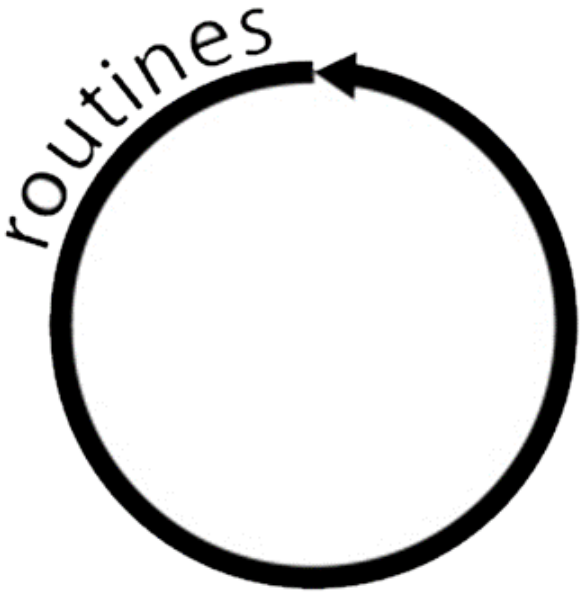

Routines

- Dagelijkse gewoonte aanleren
- Eten, drinken of activiteit
- Gemiddeld 84 dagen
- 18-254 dagen

Karel de Grote Hogeschool

Lally, Van Jaarsveld, Potts & Wardle, 2010; Wood & Rünger, 2016

Routines

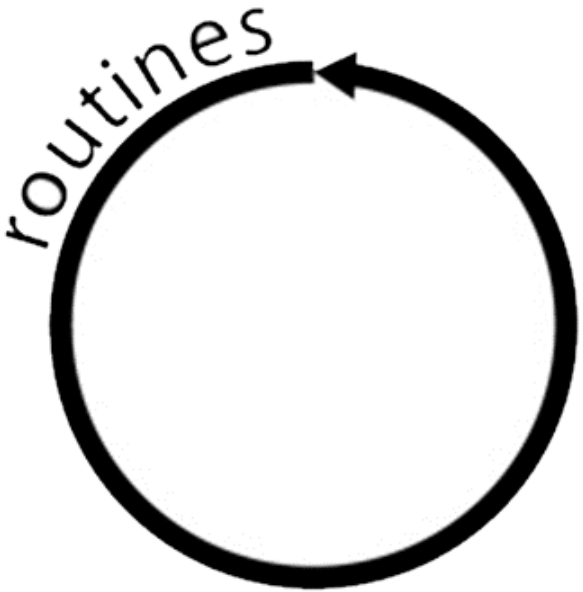

Routines

- Bouwstenen van cultuur
- Kloof tussen wat je ziet en wil zien
- Niet alleen vertellen

(Bennett, 2017)

Routines

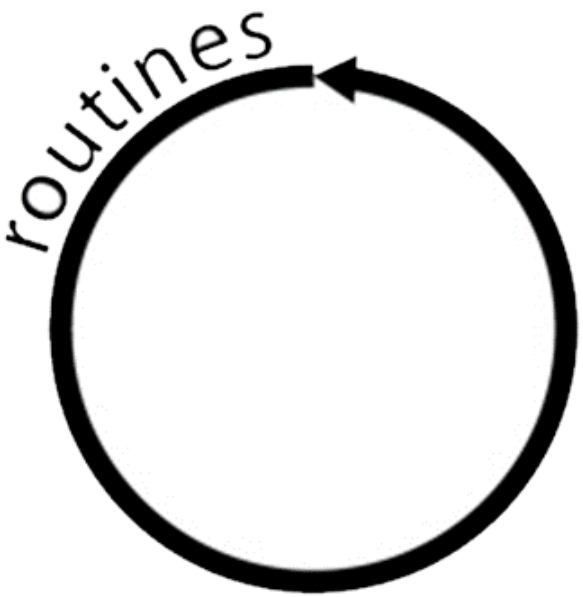

Routines

- Bouwstenen van cultuur
- Kloof tussen wat je ziet en wil zien
- Niet alleen vertellen

“We know 1 thing about learning:

It’s incredibly hard unless you practice it and do it again, and again, and again.”

(Bennett, 2017)

Routines

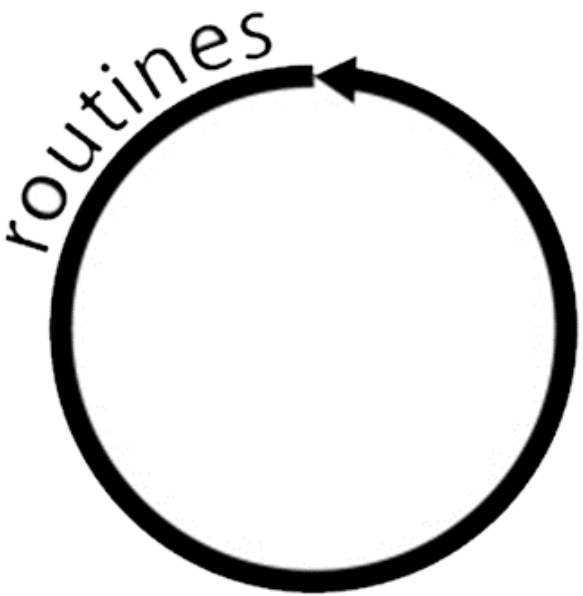

Routines

- Themamoment
- Functioneringsgesprek
- Teamprofessionalisering
- Niet 1 product dat vertrekt zonder feedback van collega’s
- Samenhang: werken aan een veilige context, onderlinge afhankelijkheid als werkingsprincipe

Routines

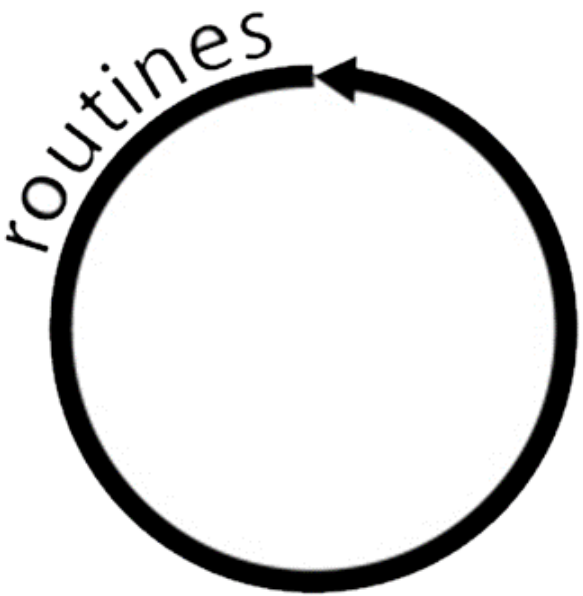

Routines

- Directeur-leraren model voor leraar-leerlingen
- Expliciet benoemen
- Gezamenlijke keuzes
- Realiteit toetsen op basis van keuzes

Routines

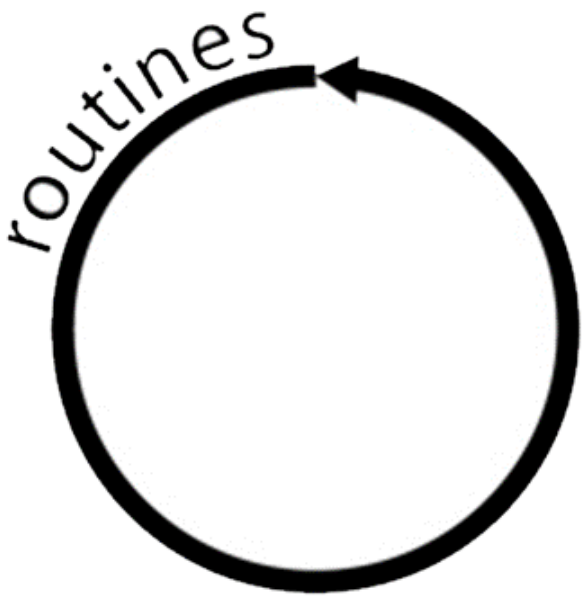

Routines

- Gedrag is cultuur die tot uiting komt
- Een effectieve cultuur vraagt om continue inzet
- What you permit, you promote
- Cultuur wordt gerealiseerd door
  - Voorbeeld
  - Instructie
  - Herhaling

KdG
Karel de Grote Hogeschool

(Bennett, 2017)

Routines

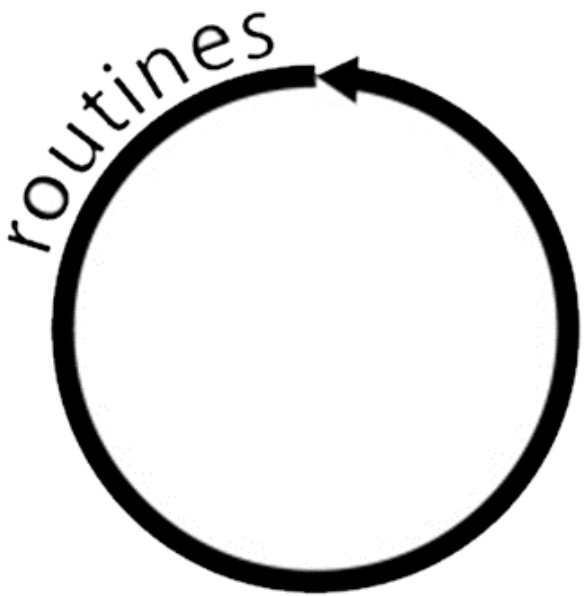

Routines

"Wie in het onderwijs werkt weet dat verbeteren een kwestie van een lange adem is."

KdG
Karel de Grote Hogeschool

(Naaijkens & Bootsma, 2021)

Hoe creëer je een feedbackcultuur?

Routines als bouwstenen **Feedbackgeletterdheid**

Ontwerpen
- Neuzen in 1 richting, bv. **kwaliteitsbesef**
- Expertise opbouwen, bv. **professionalisering**
- Plan van aanpak

Bouwen
- Realiseren
- Leerlingen zien en voelen verandering

Behouden
- **Opvolgen en blijven verbeteren**
- Feedbackzoekers

KdG
Karel de Grote Hogeschool

Vanhoof & Speltincx, 2021

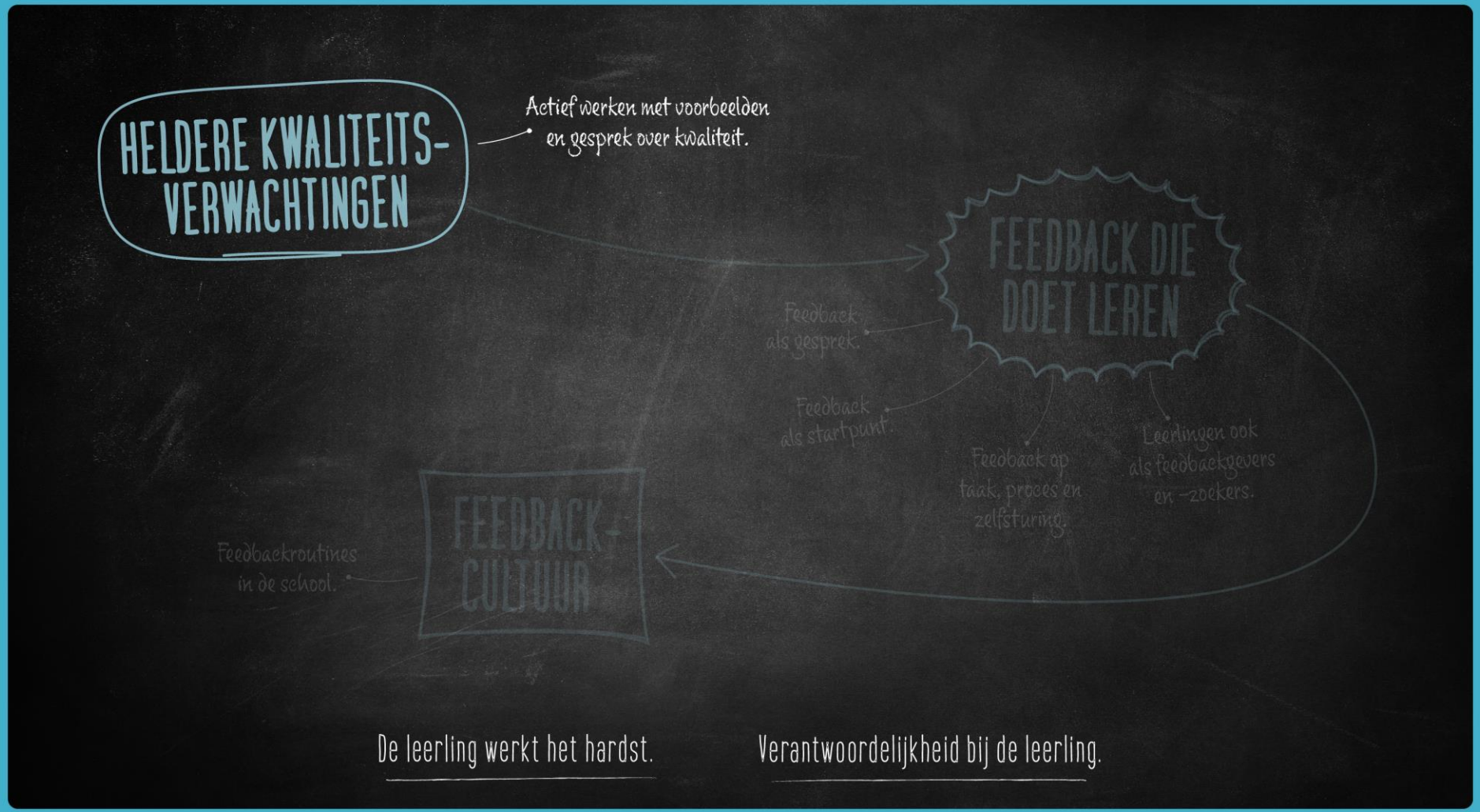
HELDERE KWALITEITS-VERWACHTINGEN
Actief werken met voorbeelden en gesprek over kwaliteit.
FEEDBACK DIE DOET LEREN
Feedback als gesprek.
Feedback als startpunt.
Feedback op taak, proces en zelfsturing.
Leerlingen ook als feedbackgevers en -zoekers.
FEEDBACK-CULTUUR
Feedbackroutines in de school.
De leerling werkt het hardst.
Verantwoordelijkheid bij de leerling.

1. Neuzen in dezelfde richting: kwaliteitsbesef

- Hoe werk je aan kwaliteitsbesef?
- In welke fasen van het proces komt dit aan bod?

Twee essentiële ingrediënten

Actief werken met voorbeelden

Gesprek over criteria

Niveau stagebeoordelingen Autotechnologie

- Criteria op niveau aangepast

Ondertitels zonder beeld

Niveau stagebeoordelingen Autotechnologie

- Criteria op niveau aangepast
- Proces: afstemming vooraf, tussentijds feedbackgesprek, afstemmng met werkveld, feedback naar student, afstemmingsgesprek bij beoordeling

KWALITEITSBESEF VAN EEN CONCEPT

MENTALE SCHEMA'S. TALIGE BESCHRIJVING.

Expliciete kennis.

Uitgeschreven voor de leerlingen.

Rubrics, criterialijsten.

MULTIDIMENSIONALE ERVARINGEN. BELEVING, ZINTUIGLIJK, EMOTIES...

Impliciete kennis.

In het hoofd van de leraar (ervaringskennis, geautomatiseerd, niet meer bewust).

Een sociaal gegeven.

Het impliciete zo veel mogelijk expliciet maken.

Belang van voorbeelden en gesprek, al doende van elkaar leren.

Beide zijn nodig voor kwaliteitsbesef.
Gedeeld begrip, gedeelde taal ontwikkelen.

Vanhoof & Speltincx, 2021

Voorbeeld: waarderend onderzoek

Schoolcultuur (in duo)

- Zoek 1 sprekend moment waarop een aspect van jouw schoolcultuur mooi tot uiting kwam. Bij voorkeur met een link naar feedback.
- Vertel aan je buur

KdG
Karel de Grote Hogeschool

Voorbeeld: waarderend onderzoek

- Actief werken met voorbeelden
- Gesprek voeren over criteria

Carless & Boud, 2018

Hoe creëer je een feedbackcultuur?

Routines als bouwstenen **Feedbackgeletterdheid**

Ontwerpen
- Neuzen in 1 richting, bv. **kwaliteitsbesef**
- Expertise opbouwen, bv. **professionalisering**
- Plan van aanpak

Bouwen
- Realiseren
- Leerlingen zien en voelen verandering

Behouden
- **Opvolgen en blijven verbeteren**
- Feedbackzoekers

KdG
Karel de Grote Hogeschool

Vanhoof & Speltincx, 2021

Docentprofessionalisering met effect op het leren van studenten

Team

Contextspecifiek

Ondersteuning door expert
(Evidence informed)

Didactische aanpak leraren = leerlingen

Langdurig (>30u)

Focus op leerwinst studenten

KdG
Karel de Grote
Hogeschool

(Cordingley & Bell, 2012; Yoon, 2007)

Docentprofessionalisering: Klassiek beeld VTO en coaching (in Engeland)

- ~~Team~~
- ~~Contextspecifiek~~
- ~~Ondersteuning door expert (Evidence informed)~~
- ~~Didactische aanpak leraren = leerlingen~~
- ~~Langdurig (>30u)~~
- ~~Focus op leerwinst studenten~~

KdG
Karel de Grote Hogeschool

(Cordingley & Bell, 2012; Yoon, 2007)

Significante verandering in docentgedrag en leren van studenten?

20%

Karel de Grote Hogeschool

Slavin, 2019

Twee uitdagingen
Voldoende aandacht voor:

1. Impliciete naast expliciete kennis
2. Transfer naar de praktijk

Belangrijke rol voor de leidinggevende

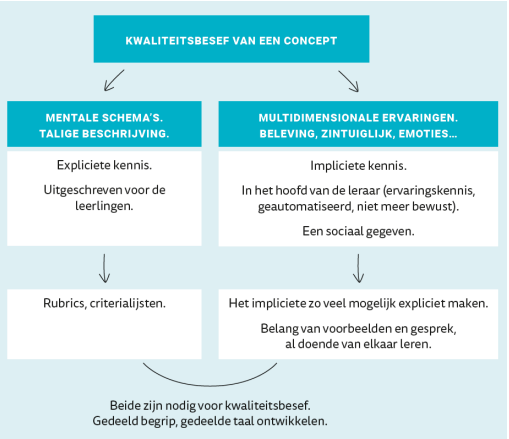

Karel de Grote Hogeschool

Broad & Newstrom, 1992
Nonaka & Von Krogh, 2009

Expliciete kennis — **impliciete kennis**

Presentatie, vertellen

Good practice

Simulatie

Video

Samen ontwerpen
Co-teaching
Samen evalueren

Lesbezoeken met feedback

Didactische aanpak voor leraren is model voor didactische aanpak leerlingen

KdG
Karel de Grote Hogeschool

Nonaka & Von Krogh, 2009

Praktijkvoorbeeld KdG
4-stappenplan

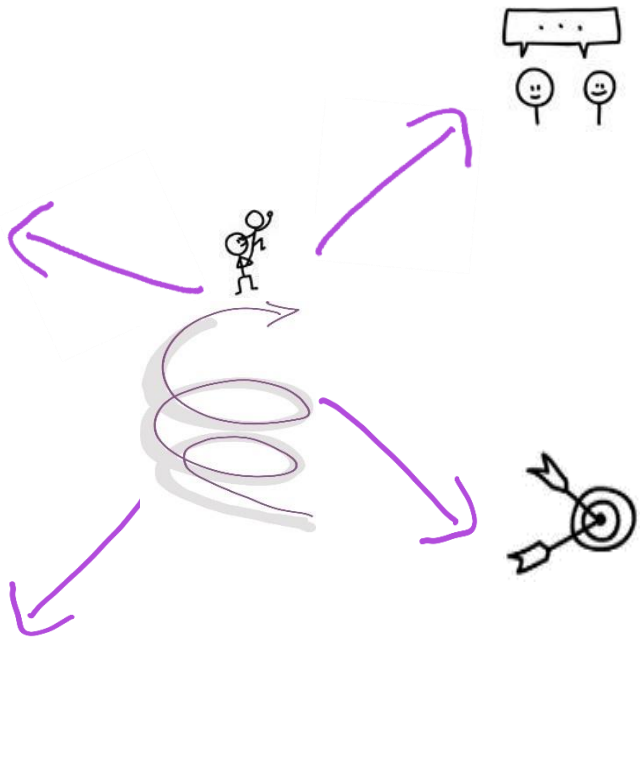

1. Verkennen van de leervraag/noodzaak

2. Bepalen van leerdoelen en evaluatiecriteria

3. Ontwerpen & implementeren van leertraject

4. Evaluatie van het leertraject

Karel de Grote Hogeschool

4-stappenplan KdG: Waar zit feedback verscholen?

Ontwerpgesprekken

- Docenten, opleidingshoofd, ondersteuner en onderwijsontwikkeling (externe blik)
- Uitgebreid bespreken van noden. Heldere verwachtingen: voorbeelden worden in detail ontleed in het gesprek.

4-stappenplan KdG: Waar zit feedback verscholen?

Sessies

- Lang traject → tijd om te experimenteren en nadien bespreken (feedback als gesprek en startpunt).
- Naast kader bieden, veel gesprekken tussen collega's over de kern van hun opdracht. (gebeurt anders niet zo vaak)
- Steun inbouwen: bv. lesbezoeken, intervisie

4-stappenplan KdG: Waar zit feedback verscholen?

Feedback op het traject

- Feedback als startpunt. Gebeurt constant, onder meer via de ontwerpgesprekken.
- (Korte) bevraging van het team
  - Altijd koppelen aan een verdiepend gesprek
  - Feedback als een leermoment, ook voor de deelnemers. “Ben ik er mee aan de slag gegaan? Waarom wel of niet?”

Hoe creëer je een feedbackcultuur?

Routines als bouwstenen **Feedbackgeletterdheid**

Ontwerpen
- Neuzen in 1 richting, bv. **kwaliteitsbesef**
- Expertise opbouwen, bv. **professionalisering**
- Plan van aanpak

Bouwen
- Realiseren
- Leerlingen zien en voelen verandering

Behouden
- **Opvolgen en blijven verbeteren**
- Feedbackzoekers

KdG
Karel de Grote Hogeschool

Vanhoof & Speltincx, 2021

Heb een visie

- Consistentie in routines, afspraken en regels
  - Meer time on task, bv.
- Sterke voorspeller voor professionalisering op school

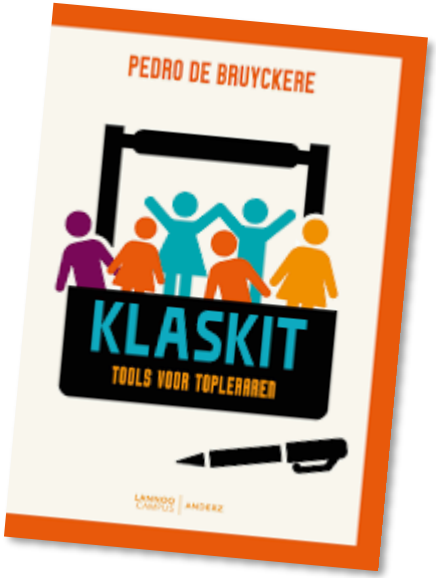

(De Bruyckere, 2018)

Bananarama-principe

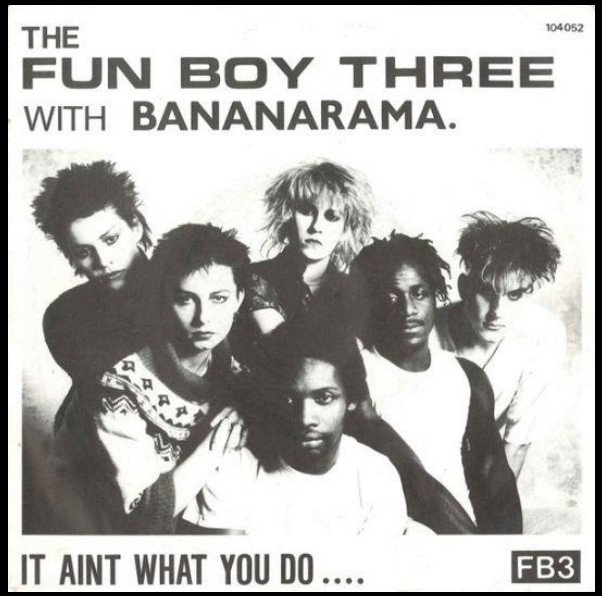

Karel de Grote Hogeschool

Elliott Major, 2012

Bananarama-principe

The effectivity of teaching methods depends on how they are implemented.
It is not only what teachers do on the microlevel but also how exactly they do it that critically affects achievement.

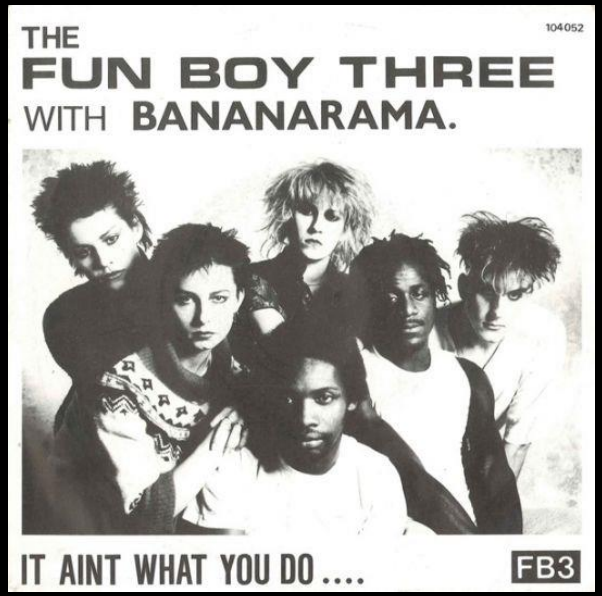

It ain't what you do
it's the way that you do it

Karel de Grote Hogeschool

Elliott Major, 2012

Wat betekent dat naar opvolgen?

- Aandacht voor detail en doorzettingsvermogen
- Wat doe je anders? Wat is effect op leerlingen?
- Welke principes pas je toe in wat je doet?

Wat betekent dat naar opvolgen?

- Aandacht voor detail en doorzettingsvermogen
- Wat doe je anders? Wat is effect op leerlingen?
- Welke principes pas je toe in wat je doet?

Feedbackprincipes
Onze school ziet feedback in de eerste plaats als een dialoog.
Leerlingen zijn actieve feedbackzoekers en krijgen feedback op taak en aanpak.
Feedback is altijd de start van meer leren.

Proces: conclusies

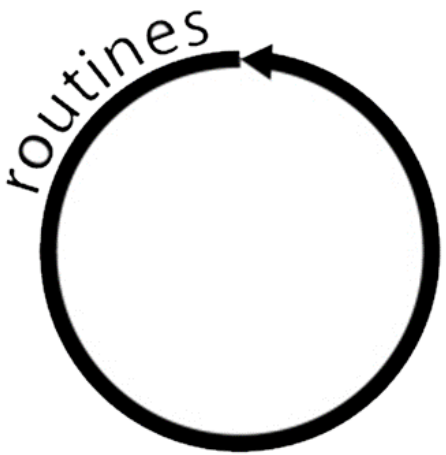

systematisch en
cyclisch is gewonnen!

Ontwerpen

- **kwaliteitsbesef:**
  actief werken met vb'en
  gesprek over criteria
- **professionalisering**
  expliciet/impliciet
  transfer

Bouwen

Behouden

- **Opvolgen en blijven verbeteren**
  bananarama
  werkende principes

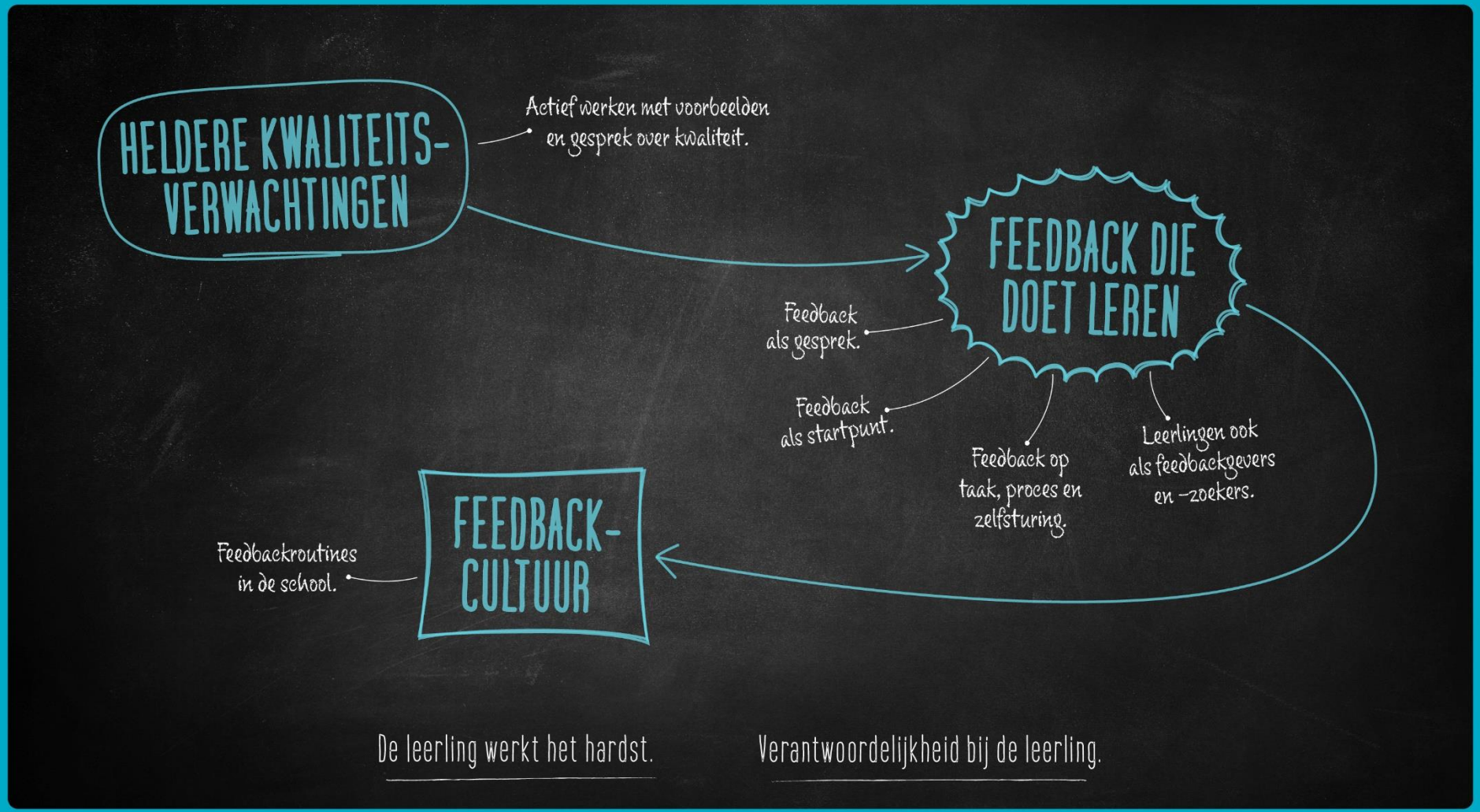
HELDERE KWALITEITS-VERWACHTINGEN
Actief werken met voorbeelden en gesprek over kwaliteit.
FEEDBACK DIE DOET LEREN
Feedback als gesprek.
Feedback als startpunt.
Feedback op taak, proces en zelfsturing.
Leerlingen ook als feedbackgevers en -zoekers.
FEEDBACK-CULTUUR
Feedbackroutines in de school.
De leerling werkt het hardst.
Verantwoordelijkheid bij de leerling.

We are what we repeatedly do. Excellence, then, is not an act, but a habit.

– Aristoteles

Vragen?

KdG Karel de Grote Hogeschool